

Prikazi, izvještaji, bilješke.

Važnije odredbe i rješenja sv. Stolice u Acta Apostolicae Sedis 1931.

Priopćio: Dr. I. A. Ruspini.

I. O podjeljivanju oprostjenja. Na upit: »da li rečenicu *in suae jurisdictionis locis* kanona 349, § 2¹ valja shvatiti onamo, da je biskupima zabranjeno podjeljivati oprostjenje izuzetim redovnicima ili u njihovim crkvama« — odgovorio je dne 6. decembra Odbor za aut. tum. kan. Zakonika: »*Negative*«. ²

Što se tiče podjeljivanja oprostjenja izuzetim redovnicima, osniva se odgovor Odbora na kan. 927.,³ po kojima svi izuzeti, dakle i izuzeti redovnici, mogu dobiti biskupska oprostjenja.

Što se tiče podjeljivanja oprostjenja u izuzetim crkvama, osniva se odgovor Odbora na kan. 914.,⁴ po kojemu može svaki biskup odnosna oprostjenja podijeljivati u svojoj biskupiji, dakle i u crkvama izuzetih redovnika, jer se i ove nalaze u biskupiji. Po tomu izraz »*in suae jurisdictionis locis*« kanona 349, § 2 označuje isto što i izraz »*in sua dioecesi*« kanona 914.

II. O pozakonjenju djece. Na upit: »da li se snagom kan. 1116.⁵ po naknadnoj ženidbi roditelja pozakonjuju ona djeca, što su ih rodili vezani zaprekom dobi ili razlike vjere, a koja je otpala (bez

¹ »A capta possessione Episcopi residentiales habent... jus...².
Concedendi indulgentias quinquaginta dierum in suae jurisdictionis locis.«

² AAS, XXIII, 25.

³ »Nisi aliud ex concessionis tenore appareat, indulgentias ab Episcopo concessas lucrare possunt tum subditi extra territorium, tum peregrini, vagi, omnesque exempti in territorio degentes.«

⁴ »Benedictionem papalem cum indulgentia plenaria, secundum praescriptam formulam, impertiri possunt Episcopi in sua quisque dioecesi bis in anno...«

⁵ »Per subsequens parentum matrimonium sive verum sive putativum, sive noviter contractum sive convalidatum, etiam non consummatum, legitima efficitur proles, dummodo parentes habiles extiterint ad matrimonium inter se contrahendum tempore conceptionis, vel praegnationis, vel natiuitatis.«

oprosta) prije sklapanja ženidbe« — odgovorio je dne 6. decembra 1930. Odbor za aut. tum. kan. Zakonika: »*Negative*«.

Odgovor odbora osniva se na cit. kan. 1116., jer se po ovomu naknadnom ženidbom roditelja pozakonjuju samo ona djeca, koja su (začeta, u utrobi nošena ili) rođena u doba, kada valjanoj ženidbi roditelja nije na putu stajala nikakva ženidbena zapreka.

III. O posveti crkve. Na upit: »da li opat *nullius*, koji nema biskupskog reda, može po kan. 323.⁷ na stranom području dozvolom toga Ordinarija valjano posvetiti crkvu« — odgovorio je dne 29. januara 1931. Odbor za aut. tum. kan. Zakonika: »*Negative*«.⁸

Po kan. 294, § 2° mogu vikari i prefekti apoštolski, koji nemaju biskupskog reda, posvete izvršivati valjano samo na svom području. Po kan. 239, § 1, n. 20.¹⁰ naročita je povlastica kardinala, koji nemaju biskupskog reda, što mogu posvete izvršivati »*ubique locorum*«. Iz ovih se propisa opravdano zaključuje, da je vlast posvećivanja opata *nullius*, koji nema biskupskog reda, ograničena na njegovo područje.¹¹ Na isto upućuje i okolnost, što se u kan. 323, spominje kan. 294, § 2. To su razlozi na kojima se osniva nazočni odgovor Odbora.

IV. O zamjenjivanju u koralnoj službi. Na upit: »da li izraz *Canonici* odnosno *Beneficarij* kanona 419 § 1¹² obuhvata i koadjutore spomenutih« — odgovorio je dne 29. januara Odbor za aut. tum. kan. Zakonika: »*Negative*«.¹³

Koadjutor kanonika odnosno nadarbenika je lice van zbora, što ga je sv. Stolica postavila da u koralnoj službi zamijenjuje dotičnog

⁶ AAS, XXIII, 25.

⁷ »§ 2. S; (razumijeva se: Abbas vel Praelatus nullius) caractere episcopali non sit ornatus... praeter alia munera quae in can. 294, § 2. describuntur, potest quoque ecclesias et altaria immobilia consecrare.«

⁸ AAS, XXIII, 110.

⁹ »Etiam ii (razumijeva se: Vicarii et Praefecti Apostolici) qui caractere episcopali carent, possunt, intra sui territorii fines... consecrare...«

¹⁰ »Consecrationes et benedictiones ecclesiarum, altarium, sacrae suppellectilis, Abbatum aliasve similes excepta oleorum sacrorum consecratione, si Cardinalis caractere episcopali careat, ubique locorum peragendi...«

¹¹ Ispor. kan. 957, § 2.: Si (razumijeva se Vicarius ac Praefectus Apostolicus, Abbas vel Praelatus nullius) episcopali caractere careant, possunt nihilominus in proprio territorio et durante tantum munere, conferre, primam tonsuram et ordines minores...; ordinatio extra hos fines ab eisdem peracta irrita est.«

¹² »In ecclesiis in quibus non omnes simul choro intersunt, qui ad eum adstringuntur nequeunt per alium huic obligationi satisfacere, nisi in casibus particularibus, justa ac rationabili de causa, et modo substitutus eodem tempore servitio chori non sit adstrictus, et sit in eadem ecclesia canonicus, si agatur de supplenda vice canonici, beneficiarius, si de beneficiarii...«

¹³ AAS, XXIII, 110.

kanonika odnosno nadarbenika, koji je zakonito zapriječen. Kako Zakonik u navedenom kanonu 419 § 1 izrijeком traži, da u koralnoj službi kanonika zamijenjuje samo kanonik i nadarbenika samo nadarbenik, isključuje u toj stvari sve druge, dakle i koadjutore kanonika i nadarbenika. Na tom se osniva nazočni odgovor Odbora.

V. O *biskupijskim vijećnicima*. Na upit: »da li izraz »Sacerdotes« kanona 423.¹⁴ obuhvata i redovnike i sekularizovane redovnike« odgovorio je dne 29. januara 1931. Odbor za aut. tum. kan. Zakonika: »*Negative*«. ¹⁵

Kako zbor biskupijskih vijećnika zamijenjuje stolni kaptol, koji se sastoji od svjetovnih svećenika,¹⁶ to treba da su i biskupski vijećnici svjetovni svećenici. Na tomu se osniva odgovor Odbora, u koliko isključuje redovnike.

Po kan. 642, Zakonika¹⁷ ne smije se bivšem redovniku povjeriti nikoja služba u biskupijskoj kuriji, a takova je dašto i služba biskupijskog vijećnika. Na tomu se osniva odgovor Odbora, u koliko isključuje sekularizovane redovnike.

VI. O *ispitivanju kandidata pred redanjem*. Dne 27. decembra 1930. izdala je kongregacija de disciplina Sacramentorum poseban iscrpiv Napatuk o toj stvari.¹⁸ Ističemo ovdje najvažnije.

U § 1. naglašuje se teška dužnost Ordinarija, da svestrano ispituju prikladnost kandidata pred redanjem. U § 2. daju se propisi o ispitivanju kandidata pred podjelbom tonzure i nižih redova, a u § 3. propisi o ispitivanju kandidata pred podjelbom viših redova.

Prije podjelbe tonzure i nižih redova ima kandidat vlastoručno pisanim i potpisanim podneskom od Ordinarija zamoliti podjelbu tonzure i nižih redova i ujedno izjaviti da posve slobodno traži tonzuru i niže redove.

Prije podjelbe svakog višeg reda ima kandidat sačiniti vlastoručno pisano i potpisano te prisegom potvrđeno očitovanje, da posve slobodno traži dotični red i da su mu potpuno poznate dužnosti skop-

¹⁴ »In quibus dioecesis nondum constitutis potuit restituere cathedrale canonicorum Capitulum, instituantur ab Episcopo, salvis peculiaribus Apostolicae Sedis praescriptis, consultores dioecesani, hoc est sacerdotes pietate, moribus, doctrina ac prudentia commendati.«

¹⁵ AAS, XXIII, 110.

¹⁶ Can. 427.: »Coetus consultorum dioecesanorum vices Capituli cathedralis, qua Episcopi senatus, supplet; quare quae canones ad gubernationem dioecesis, sive sede plena sive ea impedita aut vacante, Capitulo cathedrali tribuunt, ea de coetu quoque consultorum dioecesanorum intelligenda sunt.«

¹⁷ »Quilibet professus, ad saeculum regressus... prohibetur sine novo et speciali Sanctae Sedis indulto:...3°. Quocumque officio vel munere in Curiis episcopalibus...«

¹⁸ AAS, XXIII, 120—127.

čane s tim redom. Obrazac takova očitovanja dodan je Naputku (Mod. I.).

Svakog kandidata valja lično saslušati, a najzgodnije je, ako to izvrši sam Ordinarij. Kako pored nastojnika sjemeništa (zavoda) i kandidatov župnik ima izvide izvršiti, dodani su Naputku točke (Mod. II), vrhu koji župnik izvide izvršuje. A kako Ordinarij može i drugim licima izvide povjeriti, donosi Naputak i točke (Mod. III), vrhu kojih će ta lica izvide izvršiti. Svi spisi, koji se odnose na ispitivanje kandidata, imaju se pohraniti u tajnom arhivu kurije.

Pokaže li se naknadno, da lice, koje je primilo subdakonat ili dakonat, nije prikladno za svećenika, ili nastane li o tom naknadno temeljita sumnja, valja se obratiti na sv. Stolicu, koja može dotičnika (subdakona, dakona) povratiti u svjetovnjački stalež tako, da bude riješen dužnosti skopčanih sa višim redom.

Nazočni Naputak treba na početku svake školske godine pročitati pitomcima. Ordinarij je dužan da u svojim periodičkim izvještajima na sv. Stolicu navede, da li su propisi Naputka točno obdržavani.

VII. O podjeljivanju posljednjih sakramenata. Na upit: »da li valja kan. 514 § 1¹⁹ shvatiti tako, da poglavaru duhovničkog reda pripada pravo (i dužnost) podjeljivati sv. popudbinu i zadnju pomast i van kuće svima u tom kanonu pomenutima« — odgovorio je dne 16. juna 1931. Odbor za aut. tum. kan. Zakonika: »*Affirmative*, si agatur de religiosis professis vel novitiis, firmo tamen praescripto canonis 848; secus *negative*«. ²⁰

Poglavar duhovničkog reda ima dakle pravo (i dužnost) da sv. popudbinu i zadnju pomast dijeli bolesnim zavjetovanicima i novacima, pa i kada se ovi van samostana nalaze, a nema toga prava obzirom na ostale u tom kanonu navedene (služinčad, pitomci i t. d.), kada se ti van samostana nalaze.

Iz fraze kanona 514 § 1 »*aliisque in religiosa domo diu noctuque degentibus*«, koja se ne odnosi na zavjetovanike i novake, već samo na ostala tamo navedena lica, može se opravdano zaključiti, da je upitno pravo poglavarevo obzirom na ta ostala lica, jer nijesu u toli tijesnoj vezi sa redom kao zavjetovnjaci i novaci, uvjetovano njihovom prisutnošću u red. kući. Na tomu se osniva odgovor Odbora.

Upućivanje na kan. 848 (»*firmo praescripto canonis 848*«) kazuje, da redovnički poglavar zavjetovanicima i novacima smije javno nositi sv. pričest (izvan kuće), ako je nužda ili ako ima bar predmnijevano dopuštenje župnika ili ordinarija.

¹⁹ »*In omni religione clericali ius et officium Superioribus est per se vel per alium aegrotis professis, novitiis, aliisve in religiosa domo diu noctuque degentibus causa famulatus aut educationis aut hospiti aut infirmiae valetudinis, Eucharisticum viaticum et extremam unctionem ministrandi.*«

²⁰ AAS, XXIII, 353.

²¹ »§ 2. *Ceteri sacerdotes id possunt in casu tantum necessitatis aut de licentia saltem praesumpta eiusdem parochi vel Ordinarii.*«

VIII. O dobi potvrđenika. Na upit: »da li kan. 788.²² valja shvatiti tako, da se u latinskoj Crkvi sv. potvrda ne smije dijeliti licu, koje još nema otprilike 7 godina, osim u slučajevima u istom kanonu navedenima« — odgovorio je dne 16. juna 1931. Odbor za aut. tum. kan. Zakonika: »*Affirmative*«. ²³

Fraza kan. 788: »Licet... administratio convenienter... differatur« ne znači, da se u latinskoj Crkvi odgoda do otprilike 7. godine samo kao zgodna preporučuje, već znači, da je Crkva takovu odgodu iz dobrih razloga propisala kao pravilo. Od toga pravila dopušta Crkva one iznimke, što ih je sama u kan. 788. naznačila, a to su jedino dvije: slučaj smrtne pogibelji i težak razlog po sudu djelatelja. Na ovom osniva se odgovor Odbora.

IX. O bračnim parnicama. Na upit: da li po kan. 1989.²⁴ u bračnoj parnici, u kojoj je sudio jedan sud, može pri obnovi postupka suditi drugi sud istog stepena« — odgovorio je dne 16. juna 1931. Odbor za aut. tum. kan. Zakonika: »*Negative*«. ²⁵

Ponovno raspravljanje (*retractatio*), o kojemu radi kan. 1989., znači u punom smislu ponavljanje raspravljanja po istom sudu. Pored toga je sud, koji je stvar jednom raspravljao, u nju već upućen, što ne vrijedi za drugi sud; on će i lakše moći prosuditi, da li zbilja ima takvih novih dokaza, koji traže obnovu postupka. Na ovom se osniva odgovor Odbora.

X. O proglašenju nevaljalosti braka. Na upite: 1. da li se jednaka sigurnost (*par certitudo*), o kojoj govori kan. 1990.,²⁶ može steći samo na osnovu sigurne i autentične isprave ili i na drugi zakoniti način; 2. da li pozivanje stranaka, o kojemu govori isti kanon (1990.), valja izvršiti prije proglašenja nevaljanosti braka« — odgovorio je dne 16. juna 1931. Odbor za aut. tum. kan. Zakonika: »Ad

²² »Licet sacramenti confirmationis administratio convenienter in Ecclesia Latina differatur ad septimum circiter annum, nihilominus etiam antea conferri potest, si infans in mortis periculo sit constitutus, vel ministro id expedire ob justas et graves causas videatur.«

²³ AAS, XXIII, 353.

²⁴ »Cum sententiae in causis matrimonialibus nunquam transeant in rem iudicatam, causae ipse, si nova argumenta praesto sint, retractari semper poterunt, firmo praescripto can. 1903.« — Can. 1903.: »Nunquam transeunt in rem iudicatam causae de statu personarum; sed ex duplici sententia conformi in his causis consequitur, ut ulterior propositio non debeat admitti, nisi novis prolatis iisdemque gravibus argumentis vel documentis.«

²⁵ AAS, XXIII, 353.

²⁶ »Cum ex certo et authentico documento, quod nulli contradictioni vel exceptioni obnoxium sit, constiterit de impedimento disparitatis cultus, ordinis, voti sollemnis castitatis, ligaminis, consanguinitatis, affinitatis aut cognationis spiritualis, simulque pari certitudine apparuerit dispensationem super his impedimentis datam non esse, hisce in casibus, praetermissis sollemnitatibus hucusque recensitis, poterit Ordinarius, citatis partibus, matrimonij nullitatem declarare, cum interventu tamen defensoris vinculi.«

I. *Negative* ad primam partem, *affirmative* ad secundam. Ad II. *Affirmative*«. ²⁷

Ženidbene zapreke, o kojima radi kan. 1990., takove su prirode, da se redovno mogu utvrditi autentičnom ispravom, pak zato taj kanon i traži, da budu utvrđene sigurnom autentičnom ispravom. Drugačije je sa pomanjkanjem oprosta, jer se nevaljani brakovi redovno sklapaju, a da se ne traži oprost, pak se zato i ne može pomanjkanje oprosta redovno utvrditi autentičnom ispravom. U vezi s tim izraz »*jednaka sigurnost*« (par certitudo) označuje jednaki stepen sigurnosti, a ne označuje jednaki način, kojim se sigurnost stiče. Na ovome osniva se odgovor Odbora na 1. pitanje.

Jasno je po sebi, da se »*pozivanje stranaka*«, o kojemu govori kan. 1990., nema izvršiti tek nakon što je presuda izrečena. Pita se dakle jedino ovo: treba li stranke pozvati radi saslušanja i tek nakon saslušanja, ako pristupe, izreći presudu, ili ih treba pozvati samo k izricanju presude i u njihovoj prisutnosti, ako pristupe, presudu izreći. Kako je u jednu ruku pozivanje stranaka radi saslušanja općenito propisano, ²⁸ i kako u drugu ruku prisutnost stranaka pri izricanju presude nije ni u redovitom postupku propisana, ²⁹ to ne može biti razložne dvojbe, da se i u nazočnom slučaju radi o pozivanju stranaka u svrhu saslušanja. Na ovom osniva se odgovor Odbora na 2. pitanje.

XI. Ob oprost od žen. zapreke krvnog srodstva pobočne loze u 2/1 koljenu. Dne 1. augusta 1931. izdala je kongregacija de disciplina Sacramentorum za biskupe poseban Naputak u toj stvari, ³⁰ koji sadrži ove odredbe:

Valja nastojati, da ne učestaju molbe za oprost od zapreke krvnog srodstva pobočne loze u drugom koljenu pomiješanim sa prvim (in 2. gradu tangente 1.um). U tu svrhu imaju župnici pravo-

²⁷ AAS, XXIII, 353—354.

²⁸ Can. 1711: »§ 1. Libello vel orali petitione admissa, locus est citationi in ius seu citationi alterius partis. § 2. Quod si partes litigantes sponte coram iudice se sistant ad causam agendam, opus non est citatione, sed actuarius significet in actis partes sponte sua iudicio adfuisse.« — Can. 1712.: »§ 1. Citatio fit a iudice, et libello litis introductorio adiungitur. § 2. Denuntiatur autem reo, et si sint plures singulis. § 3. Debet insuper actori nota fieri ut statuta die et hora ipse quaque coram iudice se sistat.« — Can. 1894: Sententia vitio sanabilis nullitatis laborat, quando: 1°. Legitima defuit citatio...« — Can. 1968: »Defensoris vinculi est: 1°. Examini partium... adesse...«

²⁹ Can. 1877. »Publicatio sententiae fieri potest tribus modis, vel citando partes ad audiendam sententiae lectionem sollemniter factam a iudice pro tribunali sedente; vel partibus denuntiando sententiam esse penes cancellarium tribunalis, unaque facultatem ipsis fieri eandem legendi et eiusdem exemplar petendi; vel tandem, ubi usus viget, sententiae exemplar transmittendo ad partes per publicos tabellarios ad normam can. 1719.«

³⁰ AAS, XXIII, 413—415.

dobno, napose prigodom tumačenja katekizma i u propovijedima, vjernike podučiti, da je Crkva ženidbene zapreke ustanovila, kako bi što bolje poskrbila za valjano uređenje obitelji i rađanje i uzgajanje potomstva, pak ih odvraćati, da ne traže oprost od zapreka višeg stepena, osim da za takav postoje teški razlozi. A kada i postoje teški razlozi, biti će vrlo razborito, da se saopće Ordinariju prije, nego li si stranke ženidbu obećaju i javnost za namjeravanu ženidbu saznade.

Ordinariji neka lako ne primaju i ne preporučuju molbe za oprost od zapreke krvnog srodstva pobočne loze u 2/1 koljenu, imajući pred očima pogibelji i nedostatke zdravstvene i moralne prirode, koje su sa takovim ženidbama skopčane, kao i veliku razliku u dobi, koja je kod takove zapreke česta, pa ugrožava stalnost braka.

Kao dostatne razloge za oprost od zapreke krvnog srodstva pobočne loze u 2/1 koljenu imaju Ordinariji smatrati one, koji su takovi po kanonskim propisima ili stalnoj praksi sv. Stolice, na pr. uklanjanje teške sablazni, poravnanje teških baštinskih sporova, rješavanje zapletenih ili vrlo bijednih obiteljskih prilika. Obični oprosni razlozi, koji inače dostaju, pa i za oprost od zaprijetka višeg stepena, kao što su: tijesno mjesto, velika dob žene, pomanjkanje miraza i sl., ne dostaju ovdje, osim ako se više njih stupa nađu i tako na snazi dobiju.

U buduće neka Ordinariji prime i preporučé samo takove molbe za oprost od rečene zapreke, koje se upiru na čas prije naznačene oprosne razloge. Svaku takovu molbu imaju biskupi posebnim vlastoručno pisanim i potpisanim listom preporučiti i u njemu svaki za svog podložnika naznačiti, zajedno sa dobom, kanoničke uzroke i sve druge okolnosti, koje u dotičnom slučaju vojuju za podjelbu oprosta. Dogodi li se, da se takav preporučni list ne bi mogao sačiniti bez velike poteškoće, imaju biskupi barem molbu vlastoručno potpisati i posebice preporučiti.

XII. O sklapanju braka. Na upit: »da li fraza *ad physicam parochij vel Ordinarii absentiam* u tumačenju kanona 1098.³¹ od 10. marta 1928.³² obuhvata i slučaj, kada župnik ili Ordinarij, ma da je materijalno nazočan u mjestu, ne može bez velike poteškoće sklapanju braka aktivno prisustvovati« — odgovorio je dne 25. jula 1931. Odbor za aut. tum. kan. Zakonika: »*Affirmative*«. ³³

³¹ »Si haberi vel adiri nequeat sine gravi incommodo parochus vel Ordinarius vel sacerdos delegatus qui matrimonio assistant ad normam canonum 1095, 1096: 1°. In mortis periculo validum et licitum est matrimonium contractum coram solis testibus; et etiam extra mortis periculum, dummodo prudenter praevideatur eam rerum conditionem esse per mensem duraturam.«

³² AAS, XX, 120.: »D. An canon 1098 ita intelligendus sit ut referatur tantum ad physicam parochij vel loci Ordinarii absentiam. R. *Affirmative*.«

³³ AAS, XXIII, 388.

Unatoč župnikove ili Ordinarijeve materijalne nazočnosti u mjestu dešava se, da mu je poradi smetnja fizične prirode nemoguće ili vrlo teško, da aktivno prisustvuje sklapanju braka. Na tomu se osniva odgovor Odbora.

XIII. O brakovima nekatolika. Na upit: »da li je tumačenje kanona 1099 § 2.³⁴ od 20. jula 1929.³⁵ deklarativno ili ekstenzivno« — odgovorio je dne 25. jua 1931. Odbor za aut. tumačenje kan. Zakonika: »*Affirmative* ad primam partem, *negative* ad secundam«.³⁶

Prema tomu važi tumačenje od 20. jula 1929. i za ranije sklopljene brakove. Do toga tumačenja bilo je među kanonistima sporno, da li izraz »ab acatholicis nati« kanona 1099 § 2. obuhvata i djecu, kojoj je samo jedan roditelj nekatolik. Koliko se iz samog zakonskog teksta kanona 1099 § 2. ne bi mogao u korist takove djece izvesti siguran zaključak, već samo probabilan, bila bi ona ipak prema kan. 15. Zakonika³⁷ prosta od bitne forme. Na tomu se, po našem sudu, osniva nazočni odgovor Odbora.

XIV. O informativnom procesu u parnicama sluga Božjih. Na upit: »da li valja kan. 2039 § 1.³⁸ shvatiti tako, da je za vođenje informativnog procesa u parnicama sluga Božjih nadležan također Ordinarij onoga mjesta, gdje se svjedoci mogu uspješno preslušati« — odgovorio je dne 25. jula 1931. Vdbor za aut. tum. kan. Zakonika: »*Negative*«.³⁹

Odgovor Odbora osniva se na kan. 2039 § 1. koji, u vezi sa kan. 2038.,⁴⁰ poznaje samo dva naslova nadležnosti u ovoj stvari: nadležnost s naslova mjesta, gdje je sluga Božji preminuo i nadležnost s naslova mjesta, gdje su se čudesa zbila.

³⁴ »...nullibi tenentur ad catholicam matrimonij formam servandam... ab acatholicis nati, etsi in Ecclesia catholica baptizati, qui ab infanti aetate in haeresi vel schismate aut infidelitate vel sine ulla religione adoleverunt, quoties cum parte acatholica contraxerint.«

³⁵ AAS, XXI, 573.: »D. An ab acatholicis nati, de quibus in canone 1099 § 2, dicendi sint etiam nati alterutro parente catholico, cautionibus quoque praestitis ad normam canonum 1061 et 1071. R. *Affirmative*.«

³⁶ AAS, XXIII, 388.

³⁷ »Leges, etiam irritantes et inhabilitantes, in dubio juris non urgent...«

³⁸ »Ad haec competens est Ordinarius loci in quo Servus Dei supremum diem obiit, aut miracula contigerunt...«

³⁹ AAS, XXIII, 388.

⁴⁰ »§ 2. Quare ad preces postulantis Ordinarius, si petitionem admittendam esse existimaverit, debet: 1°. Scripta Servi Dei perquirere; 2°. Processum informativum instruere super fama sanctitatis, virtutum in genere vel martyrii, causae martyrii et miraculorum; 3°. Processum instruere super non cultu.«

Razumijeva se po sebi, da nadležni Ordinarij po potrebi može za preslušanje svjedoka zamoliti Ordinarija mjesta, gdje se ovi nalaze.⁴¹

XV. *Pravilnik za postupak o nevaljanosti sv. ređenja ili nevaljanosti obveza skopčanih sa (višim) redom.* Dne 9. juna 1931. izdala je Kongregacija de disciplina sacramentorum Pravilnik (Regulae) za postupak u rečenim stvarima.⁴²

Sadržaj toga Pravilnika pokazuju natpisi poglavlja: Cap. I. De foro competenti; Cap. II. De supplici libello ad petendam sacrae ordinationis aut onerum eidem adnexorum nullitatem; Cap. III. De praevia inquisitione; Cap. IV. De tribunalī constituendo; Cap. V. De officio iudicis et tribunalis ministrorum; Cap. VI. De initio processus et de citationibus faciendis; Cap. VII. De iurejurando ab actore, testibus et peritis praestando de veritate dicenda et de interrogationibus iisdem faciendis; Cap. VIII. De examine actoris; Cap. IX. De testibus aliisque probationibus exhibendis; X. De examine testium; Cap. XI. De testibus, praeter illos ab actore inductos, ex officio a iudice inducendis; Cap. XII. De documentis; Cap. XIII. De indiciis et praesumptionibus; Cap. XIV. De ratihabitionis defectu comprobando; Cap. XV. De examine physico actoris; Cap. XVI. De processus conclusione.

Pravilniku dodani su Monitum (I)⁴³ i 25 obrazaca (II—XXVI) za praksu.

Po kan. 1998. Crkv. Zakonika⁴⁴ imao bi u ovim stvarima istražitelj biskupske kurije da provede samo informativni postupak, dok

⁴¹ Kan. 1770.: »Testes examini subjiciendi sunt in ipsa tribunalis sede, § 2. Ab hac generali regula excipiuntur: ...³⁰. Qui extra diocesim degentes, in dioecesim reverti et ad tribunalis sedem accedere sine gravi incommodo nequeunt; ii audiendi sunt a tribunalī loci in quo commorantur ad normam can. 1570, § 2, secundum interrogationes et instructiones a causae iudice transmissas...« Kan. 1570, § 2.: »Quodlibet tamen tribunal, quod attinet ad partium et testium examen aut citationem, documentorum vel rei controversae inspectionem, decretorum intimationem aliaque huiusmodi, jus habet in auxilium vocandi aliud tribunal, quod normas pro singulis actibus iure praescriptas servare debet.«

⁴² AAS, XXIII, 457—492.

⁴³ To je opće upozorenje za istražitelja, svjedoke i stranku: da proglašenje nevaljanosti ne vrijedi, ako mu manjka objektivni osnov.

⁴⁴ »§ 1. In causis in quibus impugnantur obligationes ex sacra ordinatione contractae vel ipsa sacrae ordinationis validitas, libellus mitti debet ad Sacram Congregationem de disciplina Sacramentorum vel, si ordinatio impugnetur ob defectum substantialem sacri ritus, ad Sacram Congregationem S. Officii; et Sacra Congregatio definit utrum causa iudiciario ordine an disciplinae tramite sit pertractanda. § 2. Si primum, Sacra Congregatio causam remittit ad tribunal dioecesis quae clerico propria fuit tempore sacrae ordinationis, vel, si sacra ordinatio impugnetur ob defectum substantialem sacri ritus, ad tribunal dioecesis in qua ordinatio peracta fuit; pro

bi odluku (sententia) imala izreći sama kongregacija. Naprotiv tomu određuje Pravilnik (Cap. XVI, n. 80, § 2.)⁴⁵ da istražitelji biskupske kurije izriče i odluku (sententia). Ova odluka postaje izvršnom tek po potvrdi sa strane kongregacije.

Za praksu.

Prof. A. Živković.

I. O vremenu fiziološke sterilnosti.

Nekada je vrijedila tvrdnja *Capellmanaova*, da je žena sterilna od 15.—25. dana, brojeći od početnog dana posljednje menstruacije. Protivne činjenice su je međutim davno obeskrjepile. *Dr. Siegl* je držao, da se isto može ustvrditi za 1.—4., te 21.—28. dan od početka posljednje menstruacije. *Dr. L. Fraenkel* je naprotiv mišljenja, da uopće nema takovih dana, jer stoji činjenica, da žene u svako doba ostaju trudne, a sperme žive i po više dana u ženinim organima, sposobne za oplodnju.

Zadnjih dviju godina postaviše dva liječnika nove tvrdnje, do kojih dodoše različnim putevima. Rezultati im se gotovo pokrivalju. Prvi je *Dr. Knaus* (Graz, Austrija), a drugi *Dr. Ogino* (Niigata, Japan).

I. Dr. Knaus polazi ovako: Da usmogne uslijediti oplodnja valja da se sperma i jaje nađu u organu ženskom 1. u isto vrijeme, 2. oboje jednako sposobni za oplodnju (aktivna sa strane sperme, pasivna sa strane jajeta). Ne verificiraju li se oba ova uvjeta u isto vrijeme — nema oplodnje. Obratno: dani, u koje padaju zajedno, jedini su dani plodnosti. Treba sada utvrditi, kad je ovulum fecundatum t. j. solutum, eiectum ex folliculo Graaf, jer se može oploditi samo onda, kad je prošlo taj svoj naravni proces. Iz ovoga je jasna razlika inter »ovulationem« i »praegnationem«. Jedno je »fecundatio ovuli«, a drugo je »praegnatio mulieris«. Ova potonja ne može uslijediti bez onoga prvog, dok naprotiv može da bude i vrlo često biva fecundatio ovuli, a da ne uslijedi praegnatio.

gradibus vero appellationis standum praescripto can. 1594—1601. § 3. Si alterum, ipsamet Sacra Congregatio quaestionem dirimit, praevio processu informativo peracto a tribunali Curiae competentis.«

⁴⁵ »Deinde iudex, juxta can. 1993 § 1. ad disciplinae tramitem, proferat sententiam de sacrae ordinationis vel saltem onerum eidem inhaerentium validitate aut nullitate, prae oculis habito in hoc casu canone 214; et quidem, non constituto trium judicum tribunali collegiali requisito a can. 1576 § 1 n. 1 in processibus judicialibus, ipse, qui processum informativum instruxit, pronunciet de merito petitionis actoris, expositis rationibus tum iuris tum facti.«